Otsaila-Febrero
28
Egubaztena-Miercoles

Bilbao, 1934

Euzkadi

ARPIDE-SANEURRIJA

..ao'kua	6,00 irko.	iru ile;
Bilbao'atazkua	7,50 "	"
Idazki-Itunmena	62,00 "	urtez
Atzarrijetakuak	100,00 "	"

Beldayen itunduba

XXII urtia || Idazkolea ta Banakolea: Correo, 17, 1.º || 234 Idazkutxa || 17.811 Urrutizkiña || 6.613 zenbakija

Egunekua

Emeretxi agindubak dirala-ta

Madrid'ko "El Socialista" izpaŕingijak amesetan egin dau, ta euzko-abeŕtzalien indaŕa ta adoria alkaŕi itsatsita dauzala ikusi.

Jeltzalien adore - indaŕok dardaganian imiñi dabe, ta bilduŕaren bilduŕak erasota, izpaŕingijan idazten.

Eta idazten asi danian, 19 agindu idatzi dauz, ¡emeretzi guda-agindu!, ta agindubon gurasotzat, Euzko-Alderdi Jeltzalia, salatu.

Izpaŕingiratutako izpaŕok, irakuŕi egin dabez; irakuŕi ta beste izpaŕingi batzubetan beŕidatzi, ta ludiko bazteŕ gustijetara zabaldu.

Eta gero, eretxijak ageŕtu dabez...

Urlijak, agindubok bide, bere eretxija ageŕtu dau. Berendijak, be, beria, ta enparaukuak be, eurena.

Eretxijok, eretxi, Bilbao'ko "El Pueblo Vasco" izpaŕingijak be, beria ageŕtu dau, ta bardin Prieto burutsubak be.

卐 卐 卐

Bilbao'ko "El Pueblo Vasco" izpaŕingijaren eretxija, ezta Prieto'ren eretxija ixan, ezta Prieto'rena, be, Bilbao'ko "El Pueblo Vasco" izpaŕingijarena.

"Pueblo Vasco,,'k (?) eskumako oñetik eŕen egiten dau. Prieto'k, ostera, eskeŕekotik.

Bijak dagije, baña, eŕen. Beraz, bijak dira eŕenak...

Eŕen bi onein erdijan auŕkitzen dan eŕengia, Jel-alderdija da.

Eta Jel-alderdija dan indaŕtsuba ta dan adoretsuba dalako, eskeŕ-eskuma oneik, al ba'lebe, al, jan egingo leukie, ta iltiaren begira egon barik, ¡bixi-bixirik jan be!

卐 卐 卐

Baña, ez. Bixirik dala agiñak ezaŕteko beste adore eztabe. Zaratatsubak bai, baña, azaŕijak, ez, ezta kementsubak be, ¡koldaŕ-koldaŕ batz..k baño!

Eta agiñak ezaŕi biaŕian, ziri dagitse...

Eskoiko eŕenak, Jel-alderdijari, "laikua" deituten dautsa, ta Josulagunak eŕikatu ebezan urtzingiakin bustaŕtuta dabilana dala esan.

Eskeŕekuak, ostera, "Jesuitatzat" esten dau, ta "monarquicotzat" salatu.

¡A gixagaxuak! Eskoya okeŕ ba-dago, eskeŕa eztakusgu bape zuzenago. Bijak dagoz, ba, okeŕ, ¡bijak eŕen...! Zuzen eta eŕenge aurkitzen dana, eskeŕ-eskuma gixagaxo onein erdijan daguana da: Euzko-Alderdi Jeltzalia.

卐 卐 卐

"Pueblo Vasco" edo dalako oŕek zirikada bakan oŕeikaz esan gura leukena, ¿zer dala, baña?

¿Jel-alderdija baño, bakaldaŕen nastia uskuŕtzaliagua dala, biaŕba? ¿Josulagunak etxian euki ebazan bakaldunaren kaltez, eta Josulagunak etxetik eŕikatu ebazan Eŕkala'ren aldeztzale ageŕtzen garala?

Izpaŕingi bakan oŕek, ames dagi, edo idazten daunian, zentzuna ate-ostian lagata idazten dau.

Jel-alderdi zuzen au, ba, guk dakigula beintzat, ezta onen aldeztzale ez aren auŕka jagi, Euzkadi'ren eskubide bakaŕen aldeztzale baño.

Eta norberaren etxia aldeztuten jagiŕia, ezta auzokuarenaren kaltez jagiŕia, ezta aldeztuten ibiltia be.

Guri jaokuna, geure etxia ondo zaindutia da.

Auzokuarenak, ostera, eztausku ezetariko buru-austerik emoten, ezta auzoko txakuŕak noizik-noizera egin oi-dauskubezan zaunka batzukaŕik aŕtegatu be.

Eŕenka dabiltzanen lasteŕketeak zaratatsubenak dirala be, uŕian geratuten dira, ba, ta gure eskoi-eskeŕetatik zirika yabilkuzan eŕen bijena be, uŕunegi eldu barik geratuko dirala uste dogu.

卐 卐 卐

Bilbao'ko "El Pueblo Vasco" izpaŕingi "liberalaren" auzaŕkerija baña, oroimenagaz batera ikusmena galduta dabilan bidazti eŕukaŕijarena da.

Josulagunen aldeztzalia dan bakalderearen areyuak garala diño, ta Josulagunak eŕikatu ta ikastolaetako gurutziak kendu dabezanen aldeztzaliak garala.

Axiaren jostaluba dan izpaŕingi oŕek itsu-aŕikada au guri jauŕtiteko, III Karla España'ko bakalduna ixan zanak Josulagunei egin eutsen egitekuaz, ¿aiztu egin ete-da...?

Bai, aiztu egin dala dirudi.

Eta ondiño aldi aundirik eztala, Pildain eletari ospetsubak uri onetako "Buenos Aires" deritxon antzokijan badezpadako "katoliku" askotzaz esan ebazanak, be, aiztu egin yakoz aurki, arek orduban gaiztetsi ebazan eztenkadakaz yatoŕku ontxe be-ta.

Pildain jaupari ta uskuŕtza-edatzale arduratsubak gaiztesten ebana ber-bera da, ba, Bilbao'ko "El Pueblo Vasco", (?) izpaŕingi ariñak, guzuŕa dala jakiñen ganera Euzko-Alderdi Jeltzalia'tzaz, igazi dan igandian idatzi ebana be.

Beraz izpaŕingi oŕek diñuanari eztagijogun jaramonik egin, dan iguingaŕija ta ezeskaŕija dalako, ostiko eŕpiñagaz bide ertzeko sastraka aŕtera jauŕtijaz, geure Jel-bidian, atsedenduteko be geratu barik, elburuia eldu aŕtian auŕera jaŕaitu baño.

Iñok jaramonik eztagitsan txakuŕaren amuŕuba, berez amaŕuko da, ba; edo amuŕubaren txakuŕa amaŕuko da...

Eŕkala'k, Josulagunak eŕikatu egin dabezala, olan iñok iñoz ikusi ixan eztaben gauza bat bai-litzan, oben aunditzat idatzi oi-dau, "El Pueblo,,'k.

Baña XIII Albontsa bakaldun "katolikuak" (?), euzko-jauparijak, Josulagunak eta abaŕ, Euzkadi maite ebela-ta beste obenik barik eŕikatuten ebazanik, bein be eztau esaten.

Areik, XIII Albontsa bakaldunak eŕikatuten ebazan abadiak, lekaidiak eta Josulagunak, ¿ez ete dira, ba, aintzat aŕtu biaŕ diran Josu'ren ordezkuak? Ala jauparijak be, "katoliku" ixena euki, ta Euzkadi'n bixiko ba'dira, españaŕak, gaztelaŕak eta bakaldunaren oin zikiñei munka ibilteko biaŕtuta dagozanak dira...?

Bilbao'ko "El Pueblo Vasco" petralaren "katolikutasuna" ori baño ezpa-da jeltzaliokaz eztau ixango laguntzarik, gure uskuŕtzea Golgota-menlijan gurutzean parixetaŕen obenak erail eben Josu Jaun-Goikua'ren Seme bakaŕarena da-ta.

卐 卐 卐

¿Eskumataŕak "boltxibikitzat" salatu ta gaiztesten gaŕubezala...?

¿Eskeŕtaŕak, "Jesuitak' garala, ta ezestu-egiten gabezala...?

Areyuen zirikadeon gai garalako, poztu egin biaŕ gara, zuzen be zuzen gabiltzanaren ezaungaŕirik onenak onixek dira-ta: areyuen erasuak...

Beraz, ekin, zuk, Prieto, ¡ekin zuk "Pueblo"...!

URIBIŔAŔTE'TAŔ IBON.

Euzko-Gastedija

Itzaldi aberkoyak euzkeraz

Geure elia ta geure Aberria

IV

Auxegaitik, beste eŕi batzuek euren menpean dauzkaten lateŕiak, alegin aundiak egiten dituzte euren menpean, euren azpian, euren jopu dauzkaten eŕiai ama-elia kentzeko.

Jakin dakitelako eŕiak jopukerira erakartzeko biderik zuzenena, edo obeto esateko bide bakaŕa, eŕien gogoa iltzea dala, ta eŕien gogoa iltzeko izkilurik zoŕotzena ama-izkera galtzea.

Auxe egiten dute Inglaterra'k, Frantzia'k, España'k eta beste erpe luzedun lateŕi gustiak.

Auxe egiten alegindu ziran Eŕusia, Alemania, ta Austria, Polonia gaxoa iruren aŕtian zatituta euki zutenean.

Baña Polonia'ren seme zintzoak gu baño zematuago, gu baño zatituago, gu baño espetxeratuago ta gu baño zigortuagoak izan ba'ziran ere, gu baño abeŕtzaleagoak ziran nonbait, edo guk baño obeto aitutzen zuten abeŕtzaletasuna, ta egiñak-egin, ta artuak-artu etzuten ez eŕusieraz eta ez alemaneraz itzik egiten, beti, beti azke-izan ziranean bezelaxe polonieraz mintzatzen ziran.

Augatik dute gauŕ azkatasun edeŕa. Guk, euzkeldunak egin deguna egin ba'zuten ez dakit gauŕ azke izango zirian.

Bere izkera edo elia galtzen duan eŕiak, lenengotan bere izakeraren ezaugaŕia galtzen du, eta gero izakera ber-bera, eŕderaz la personalidad esaten dana.

Eta, izakera galdu duan eŕiakin, zer egin geinke? Nora joko degu?

卐 卐 卐

Auxe da nere ustez euzkotaŕ abeŕtzaliok ondo ulertzen edo entenditzen ez degun gauza.

Euzko-abeŕtzaletasuna asko zabaldu da. Euzkotaŕ abeŕtzaleok asko geitu gera. Eŕi gustia ia geuria degu, Euzko-langile zintzo guztiak geuriak dira Danok gera abeŕtzaleak.

Baña gure auŕerapen guztia politika bidian edo egin degu.

Auteskundietan edo boto egunetan etzai guztiak apurtzen ditugu. ¡Aterako genduke guk kontzejaletan eta diputadotan...! Jaungoikuak lagun.

Baña ene, euzkotaŕ abeŕkide maitiok, gauza bat nai nuke zuen buru biotzetan sartu: "Ziñegotzi edo kontzejalen gañetik, aldun edo diputaduen gañetik, auteskundien gañetik, Euzko-Araudi edo Estatutoaren gañetik, azkatasun beŕ-beraren gañetik, beste gauza bat degu euzkotaŕok; geure abeŕitasuna, eŕderaz esateko la nacionalidad", eta au galtzen ba'degu beste gauza gustiak ezertarako ez ditugu.

Ara; baldin biaŕ edo etzi azke ba'gera, eta len ginduzen bezela geure Batzaŕak ba'ditugu, eta gure Abeŕiaren mugak len bezela Adour ibayan eta Ebro ibayan ba'ditugu ere, baldin gure eŕiaren gogoa galdu ba'zaigu, baldin-da-baldin gure eŕiaren gogoa il ba'da, azkatasuna gora bera ez gera ezer izango eta nai ta nai ez gure Abeŕia ilko da, gure Abeŕiak eriotzaren epaya bere gañian izango du; eta guk baño muga zabalagoak izan zituzten eŕiak, eta guk baño zarata aundiagoak Edesti edo Historian atera zituzten eŕiak galdu ziran bezelaxe gu ere galduko giñake.

Ara oŕ Kartago, Numidia, Mauritania, eta beste eŕi asko euren izena bezterik utzi gabe luŕetik betiko juan ziranak.

Gure azkena ere, Europa'n dan eŕirik zaŕenen azkena ere, euzkotaŕen azkena ere berdiña izango litzake.

AŔITOKIETA.

MENDI-ZALIAK IXAN GADIXAN

Oraintsubengo jai-egun baten bazkaldu-ostian txaideratu nintzanian agiñak be, daŕ-daŕ asi yatazan otzan-otzaz; dana eguan zuri-zuri eduŕaz zuriŕuta.

Orduantxe jaki berua jatia baño eneban egin eta berau otziŕu baño len nai neban eldu Euzko-Batzoki'ra lagunakana, antxe bero-berotan aketa-aŕtu ta kontu-kontari egoteko.

Axe zan uŕatz edo pausu luze ta ariñaz niñoyana, ez nenduan atrapako ezta-ezta Juan Migel "dipuntuen" txakuŕak-be.

Berialaxe igon nebazan "eskilerak" ta lagunak egozan mayan jaŕi nintzan. ¡A zan poza niria jaŕi-lekua auŕkitu nebanian! Baña, lasteŕ arin itzaldu zan nire poza esan-eustenian mendirik-mendi juan biaŕ genduala.

Len, ainbeste ikara neban etxetik Batzokiratuteko ta orain, ikara ta nagi gustijak alderdi batian itxi ta eurakin juan biaŕ, eurak baño gitxijago ez ixatiaŕen. ¡Benetako otza eguan gero!

—Txo; ekaŕik argazki edo eŕetratuak egiteko tramankulua.

—Dagon otzagaz nok egiteko? ¡Nik ezin dot gero!

—Ekaŕik ik eta konponduko gaiŕuzak; saniaka ezpa'da be, egingo juaguzak.

—Tira ba; itxon apuŕ baten otserako etoŕiko naz-ta. Laguntzen nau iñok?

—Bai, neu nayatok.

Guk bitaŕtian ordaindu bakotxak-berena ta gertu gegozan noz elduko ete-ziran itxoten.

Lasteŕ eldu ziran bai, euren tramankulu oŕegaz eta danok batera giñoyazan Gernika'ko bide zabalian ziaŕ, batzuk izketan eta bestiak abestuten.

"Bide-zaŕaren" auŕera eldu giñanian: Txo: ba'goyaz emen gora?

—Bai, guazen.

Aldatz onen erdi-inguruan giñala argazki bat egin biaŕ gendula otu yakon bateri. —Begituik ia zelako gauza edeŕak ikusten diran? iñuan. Eduŕez beterik an uŕunian ikusten dirian mendijak: "Aŕtzabal'ko" mutuŕa; ugartia edo islia; itxaso zabal edeŕa... ta eztakit zertzuk geyago.

Ba-dakit beñipein gustiz edeŕa zana egin gendun aŕgazki.

Tramankulua saŕtu sakelian ta an goyaz goruntz-goruntz Zatika'ra.

Burdi-bidian ziaŕ giñoyazala alpeŕ-aŕi bat auŕkitu genduan bide-ertzian ta asi giñan geure indaŕak neurtuten baña, lasteŕ arin nekatu ta itxi eutsagun aŕi ari bakian len eguan tokijan; ixan be, gu ezkara jayo oŕelako aŕijakaz jolasian asteko.

Eldu baseŕi batera ta bere auŕian eguan zugatzaŕte baten geugaz zirala baseŕi ontako mutiltxuak be, beste argazki bat egin gendun. Au be, benetan ikuskaŕija zan.

Egon-alditxu bat egin, "oxígeno" edeŕa aspaldiko aldiz artu ta beruntz-beruntz; Gardata'ko ikastoŕiaren albotxutik dagon bidetik jetsi giñan bide nausira.

Ba-getozan atzera urrantz, bidian geure ibiltaldijatzaz ainbat eta ainbat eretxi esanaz.

Alako baten: —Txo, ze ordu da?

—Laurak baño ez.

—Eztok berandu be, ta, guazen Santa Katalińatik ziaŕ...

"Eluntzeta" baseŕi-etxera eldu giñanian bat edo batek iñuan:

—Lauretakua be, elitzateke txaŕa ixango ba, e?

—Txaŕa, madarikatua; zer edo zer biaŕko dogu itxasotik datoŕen axiari auŕia emoteko.

Saŕtu baŕura, sukaldian eguan nai andi baten jaŕi danok eta geure lazerija gertu -aŕte abesti-abeŕkoi batzuk abestu; ardau pixka bana edan, baŕuna geure lazeritxua, ordaindu ta atera.

Bata-bestiari esku-besuak lapuan jaŕi ta irunako taldietan giñoyazan "salto-saltoka" ta abestubaz itxas-aldera. Baña, itxasotik etoŕan axe-otzak ikaratu genduzan eta mutuŕera eldu orduko dagon bidetxutik saŕtu giñan bide zabalian eta andik aida baten gaba eldu baño len, urira.

卐 卐 卐

¡A, bai, aŕatsalde edeŕa igaro genduana! Ze edeŕa ixango litzaken igandero-igandero ta astija aŕtzen dogun gustijan gaste gustijok, batez-be, gu mendigoxaliok mendirik-mendi ibiliko ba-giñakez —niñuan neure aŕtian— ta ez beti ardangelan edo tabernan saŕtuta egon gu egoten garan lez.

Itxi daiguzan ardangelak alderdi batian eta mendirako zaletasun geyago ixan daigun. Emen bai, arnasia nasai-nasai artzen dana ta ez ardangelan, luŕin txaŕa baño besterik eztan tokijan.

¡Mendija, toki edeŕa gure gogo ustelak zindotu ta gure osasun makalak sendotuteko!

TXIPAŔA.

Lekeitio'tik.

Idazki Idegija

卐 卐

R.'TAŔ J. JAUNA'RI

Abeŕkide zintzo oŕi, aguŕ: Eskubetan dodaz bidaldu daustazuzan idazti bijak. Abeŕtzalia zarala eta geure elia ikasten gogoz diñarduzula, ba-dakit. Idazki bijok neuri bidaltzen zeure baŕuban daroazun euzkel-maŕasunak bultzatu zaŕula, be, argi dakust. Eskaŕikasko eta ez aztu al dodan apuŕean zeu otseinduteko gertu nozula. Orain zeure idazkijok zabaldu baño len, zerbait esaten noyatzu.

Idazti bata, oraintxu Altube'taŕ Seber euzkaltzain jakinak argitaldurikua da; bere ixena "La vida del euskera". Irakuŕi ez dodan ezkero ezin ezer esan negiskixu bedonetzaz idazti onetzaz baña, Euzkadi, izpaŕingi onetan baten batzuk idatzi dabezan lanak irakuŕi dodaz. Altube euzkel-arazuetan gurenetarikua dala esan biaŕik ez dautzut. Berak neuk dakidala beintzat argitaldu eban lenengo euzkel-joskera edo sintaxis eta euzkel-maŕale gustijak eskuzabalez ta pozaŕen besarkatu eben. Altube jauna'ren idazlan gustijak sakondasun-ikuŕa daroyela deritxat; bere gogua agertu baño len gaya sakon ikasi ta ikustia atse yakon gixona deritxat. Euzkel-idazliok irakasle argija ta sakona dogu Altube jaunagan. Eta idazti onetan azaldu daben gayan be egija aldeztuten dabenik ezin ukatu. Euzkerea biztu biaŕian auŕkitzen gara euzkotaŕok eta geure ele edeŕa, idazliak geŕubaz juanda be, ilez duala dirudi. Uri aundijetatik igaz egin dau eta baseŕijetan euretan be gaztelerea sartubez juaku. Eta dirudijenez euzkel-idazle uleŕkatxak euzkeldunak euzkel-irakuŕgayetatik asaotu egin dauz eta idazliak geŕubaz juanda be, euzkel-irakuŕliak gitxiŕubaz, uriŕubaz juan dira.

Eztogu aztu biaŕ euzkel-idazliok idazten doguzan irakuŕgayak irakuŕteko idazten doguzala eta irakuŕteko dagiguzan ezkero, uleŕtzeko eran argi ta euzkera eŕezean idatzi biaŕ dogula. Oraŕiño euzkera eŕezean argi ta garbi idazteko eztot uste erdel-itzez geure idazlanak bete biaŕ doguzanik. Adibidez: Esta mañana he leido el periódico esateko: Goxion periodikua leidu dot, esan biaŕik ezta; neure ustez: Goxion izpaŕingija irakuŕi dot baño. Itzak apuŕka-apuŕka sartu biar dira eta gauŕ J. e. irakuŕi ta izpaŕingi itzak adierazo gura dabena eztakijan euzkeldunik eztagolakuan nago. Gauza gustijak euren neuŕijan biaŕ dira. Geure lenengo lana euzkera biztutia da; bigaŕena edertutia, joriŕutia. Baña eztogu beste bastaŕa jo biaŕ: euzkera biztu biaŕ dala-ta erdel berba gustijak indaŕtu: leidu, eskribidu, palomea, armariua, cabalua ta abaŕ. Lanperatuta naz egunokaz; baña Altube'ren lansakona irakuŕten dodanian, beste idazki bat izpaŕingi ta oŕi onetantxe idatziko dautzut.

Beste zeure idaztija Curso de Lingüística ixenez Euzko-Ikazkuntza'k argitaldu ebazan Menéndez Pidal, Tomás Nabarro, Americo Castro ta Mosen Antoni Guiera'ren itzaldijak osotuten dabe. Eurotzaz ezer ezin esan negikixu gaur beintzat.

Eskaŕak, abeŕkide zintzo oŕi ta ekin euzkera-ikastaruai eten barik, abeŕtzaletasuna azijaz ba-doya euzkerea ixango da lasteŕ geure egikun gustijetan erabiliko dogun elia-ta.

MAŔE.
E.-A.-B.

Claret Abea Zorundun

III

Claret Abearen bixitza gustiz aŕigaŕija da. Josu-Kisto'ren onoimenak ziaro alakotu, Jaunagatik neke aundijak eta irañik baltzenak oldez jasan, geidiaren onerako itxez ta idatziz egiñalak egin: oŕa, gure Irasle ta Eŕkaba gurenaren bixitza. Il zanezkero, bere semiak eta beste askok, Catalunya'n batez be, deuntzat etsi eben, eta laguntza-eske beregana joten eben.

Zorundun iragaŕteko lenengo lanak 1887'gaŕen urtian asi ziran Vich'en. Lanok aundi ta luziak ixan ziran. Claret abeak asko idatzi, ta arek idatziŕako gustija ziaro azteŕtu biaŕ zalako, batez be. Idatzijok 1895'kn. ontzat emon ziran.

Lau urte geruago, 1899'gn., XIII Lon Doipurubak Zorundatze-Auzija asi eban, eta Claret Abea Aguŕgaŕi iragaŕi. XI Pi Doipurubak aren onoimen edo ekandunak gurentzat emon ebazan 1926'gn.

Geroztik, Zorundun iragaŕi al ixateko, etzan besterik biaŕ, alatz bi onestia baño. Eta onetsi, be, lenengua igaz onetsi eban Doipurubak; bigaŕena, baŕiz, eguneton ontzat aŕtu dau, ta otsala-25'kaŕena autetsi Claret Aba Aguŕgaŕija nausikiro Zorundun iragaŕteko.

Doipurubak ontzat aŕturiko alatz bijak beste egunian azalduko dautzudaz, ene irakuŕle, Jaungoikua lagun. Beste alatz batzu be egin dauz; eta gure Aba deun onen bidez Jaunak emoniko ontaŕte edo eskaŕak ezin daikez zenbatu.

Ona, Claret Abea Zorundun iragaŕteko, Doipurubak onetsi dauzan alatz bijak.

1.ª Lerida'n jazo zan 1897'gaŕeneko oŕilan. Mestre Jabieŕe amasei urtedun neskatilea baztanga edo napaŕerijaz gustiz txaŕto eguan. Soin osua, buruba batez be, napaŕeriz josita eukan, begijak zabaltzeko be gauza etzala; eta oñaze ikaragaŕijak nabaŕuten ebazan. Gaurik laŕijenetariko baten neskatila gexuaren ama mindubak begijak Miren-Bijotzaren irudira jaso ebazan, eta ama-alabeak ustetsu otoi-egin eutsaen osasun-eske, Claret abea biŕaŕtekotzat ipiñirik. Ain zuzen be, onen ilotza egun gitxi baŕu Fontfroide'tik Vich'era ekaŕteko zan. Claret abearen soñeko-zatitxuba ezaŕi eutsan ameak gexuari; eta au sendatuzkero, jazokuna iragaŕi ta jaupa bi atarako ebazala, abindu eban. Aŕezkero gexuak ezin obeto lo-egin eban. Bijaramon-goxian sendagilia etoŕi, ta zurtzauta lotu zan. "¿Zer jazo da, ba, emen? didaŕ-egin eban. Neskatila onek deunen bat ixan dau bere alde, baiki". Gustiz sendatuta eguan; eta napaŕeri-aztaŕenik be etxakon enparau. Geruago Mestre Jabieŕe neskatilea lekaime saŕtu zan.

2.ª Barcelona'n jazo zan bigaŕen alatz au 1930'gaŕen oŕila-12'gn. Sibila Alsina Beniñe Aŕebea, lekaime pilipataŕa, iru urte lenagotik eguan gexorik "ulcus" deretxon urdail-zauri laŕijaz. Sendagiliak etsi ebenian, osasun-bila Claret Aba Aguŕgaŕijaren bederatzuŕena asi eban. Lenengo egunian txaŕtuago lotu zan, baña, usterik ezeban galdu. Bigaŕen egunian, baŕiz, ¡jazokun aŕigaŕija!, bederatzuŕeneko otoyak egiten iñardubala, urdaletik zerbait kentzen eutsoelakua nabaŕu eban. Aŕezkero gustiz ondo dago, ta edozelako janari-edarijak aŕtzeko gauza da Beniñe Aŕebearen urdala. Osakuntzea goi-indaŕez egin zala autoŕtu eben sendagiliak abo batez.

Zeuk, be, ene irakuŕle, gexo ta biaŕaldijetan Claret Andoni Mirena Zorundunagana jo eikezu, alpeŕik egingo eztozula-ta.

Zabala-Arana'taŕ Joseba.

Miren-Bijotz-Semia.

Deunen bixitza

PORTERI DEUNA

Porteri Deuna, Alexandria'ko Patriarka, Kuiril Deunaren aizkide izan zan. Gotzain ospetsu au il zanean, Dioskora bere tokian jaŕi zan. Kuiril Deunaren etsai zalako bere kaltez lan egiten eban bitaŕtean, Porteri Deunaren aizkidetasuna lortu nai izan eban, toki guren aŕtean jaŕaitzeko, ziñaulea izanda be. Porteri deuntasun eta jakintzan, enparauen aŕtean galentzen zan eta, Jaungoiko-ta Eleizaren menpetasunean bizi nai ebalako, kementsu ta agirian Dioskora'n auŕka jaiki zan, Eutike'en ziñauslekiriak aldezten asi zanean. Dioskora, Kalzedonia'ko Eleiz Batzaŕean gaiztetsi ta Gotzaintzatik kendu eban, eta bere tokian Porteri Deuna ipiñi. Dioskora'n alderdikoak, asaŕetu ziran eta bitsuen artekoak buŕuka gogoŕak egin be bai, eŕiak naspiltzeraño. Tebaida'ko jaurlariak bakeak egiteko gudariak bialdu zituan, baña naspiltzaleak, aŕpegi emon eutsen, eta gudariak eleiza baten eskutau ziranean, eleizari be sua emon eutsen. Matxiñada au ibituteko Kaisar'ak bi mila gudari Kostantinopoli'tik sei egun bidez bialdu zituan. Bein-beñean baketu ziran, baña biotzeko amoŕua azaskau gurarik, ezertako eŕurik ez eukon Porteri Deunaren auŕka zuzendu eben. Porteri bizia galtzeko aŕiskuan aurkitzen zan ba, eta berak bai ez da be, gudari zaintzaleak kaisar'ak bialdu eutsozan. Porteri tzaleak kaisar'ak bialdu eutsozan. Porteri Deunak otsan eta bakezalea zanez, alegiñak-alegin egin zituan, igaroko gizaldi erdian, andikeriz naspilduta ebilen Alexandria'ko Eleiza baketuten. Leon Deunak bere irakatsiak onetsi zituan eta gustiak onbidetsua zala autortzen eben. Alan naspilaren amairik ez zan ikusten eta Martianus kaisaŕak, bein sustaŕetik amaitzeko, Egipto'ko gari gustiak Kostantinopoli'ra aldatzeko agindu eban. Uŕean euken goseak bilduŕtuta, biuŕieneak be, burua makurtu eben, eta ainbeste amoŕu izan eutsen Porteri'gana jo eban, bere bitaŕtez, kaisaŕak artu eban erabagi gogoŕa, ezerezean gelditu zeikeala eskatzeko. Porteri Deunak Kostantinopoli'n kaisaŕa ikeŕtu eban, eta eskatzen ebana lortuta, ain maite eban eŕia artetu ta pozez beterik ipiñi eban. Eŕia otsanlu zan eta Porteri Deunari eskaŕ ona zelan agertu ez ekian. Eutike'taŕak baña aŕa biotzean eroyen, eta eskaŕ ona agertu beaŕean, maltzuŕkeriz lanean Porteri'n aurka ekin eutsen, baŕiro Sorkalde'ko Eleiza naspiltzeko asmo galgaŕiaz. Talde onein buru lez, Timota lekaidea eta Kepa diakonua agertu ziran, eta era ona eldu yakenean, indaŕ gustiz lan egin eben, Kalzedonia'ko Eleiz-Batzaŕaren erabagiak ezetsi ta, Dioskora gaiztoa baŕiro, Porteri'n tokian ipinteko. Martianus'ek maltzurkerien baŕi jakin ebenean, Timota ta burukideak Elexandria'tik j..rti zituan, baña apaldu beaŕean amoŕu geyagoz, kaisaŕa il zanean urten eban matxinadea gatzen ekin eutsen, Aldi au, Alexandria'ko Patriarkatzatik, Porteri kendu ta Dioskora baŕiro ipinteko aukerako etsi eben. Baña, Dioskora zaŕez aulduta egoalako, toki artarako ez zala gai eta, apaltasun estalkiz ardigura bizia eukon Timota autu eben. Eta oŕetarakoxe gertau ziran. Eutike'taŕ lekaideak, laztasunen estalkiz, aŕokeria dia estaltzen eben, eta euren ideko eta beste da ezpadako talde biuŕiagaz batean, Alexandria'ra sartu ziran. Porteri Deuna, ..taŕ ikastia irakasten bere eleizan egoan. Makila ta izkiluz beragana etozela ikusi ebanean, lenengotan apuŕ bat izutu zan eta eskutau be bai. Timota'k indarkeriz, Gotzaintza artu, gotzain eta jaupari baŕik egin, eta Gotzain zeregiñetan jaŕaitu eban. Eŕia beti ume izan oi da-ta, bere alde jaŕi zan, eta jaureŕia ain aspilduta egoan aldi atan, Timota'k nai ebana egin eban bidegabekerien zigoŕa beingoan artu barik. Eta gaiztakeriari gaiztakeriak jaŕaitu dautsota, ezeban bakerik izan, Porteri Deunaren eriotza erabagi arte. Eta alantxe egin eban. Porteri deuna, Uguztegian eskutauta egoan, uste izanik toki deuntaren itzalez ez zirala bertan ezer egiten asartuko. Baña bere etsayak ez egozan bakean lagatzeko, ez da uŕik emon be. Bere gordetokiraño jaŕaitu eutsoen, eta tokiaren deuntasunari begiratu barik eta Egunari auyakon itzala ostikopetuta—Eguen Gurena zan eta—atrapau ebeneko yoka ta zartadaka asi yakozan. Porteri Deuna belauniko jaŕita ziñestearen zintsotasun aldez bere bizia Jaunari eskiñi eutson. Bere etsai amoŕatuak, bizia kendu arte zigortu eben, eta bere gorpua tataŕez txaidezeaŕ eroan ondoren, zatitu ta goŕotoz beterik gorputkiñak eŕe egin zituezan. Ziñeste-osotasunaren aldezle zintso ta kementsu onek olantxe luŕeko bizitza amaitu eban 457'n urtean.

Jaungoikua'ren erabagiak gure adimen laburaz ezin ulertu daikeguz eta, gogor egiten yaku, ziñestearen aldezle ain zintsoa iñoren laguntasun barik, ain etsai goŕen eskuetan ikustea, baña onetan Josu-Kisto'ren antza izateaz gañera, beretzat eriotza gogoŕ au, zorion-bide izan zala gomutau beaŕ dogu. Timota'gan ostera, ikusi beaŕ dogu, lastasun gogoŕenak, baŕiko aŕokeria itoten ezpada, ezertarako gauza ez dirala, eta Jaungoikua'k goiz edo belu, emen be olango gaiztakeriak zigortzen dakiala. Ba andik lasteŕ, Eleiz-Batzaŕ batek ziñausle, aŕo andinai, eraile ta naspiltzale lez zigortuta, atxilotuta, gudarien erdian Kersoneso'ra erbestetu eben. Gaizki dabilena gaizki amaitzen dau-ta, oneri orixe gertatu yakon.

MITARGA.

FORUA

EZKONTZA.—Ila onen 10'gn. ezkondu zan Metxika'n, Auŕekoetxea'taŕ Timota abeŕkide zintzua, uri atako Olareaga'taŕ Lone, neskatile lirain eta abeŕtzale sutsubagaz. Artun dozuben bixikera baŕi ortan, zoruntsubak ixan zaŕezala opau dautzubet.

EUZKEL-IXENA.—Madariaga'taŕ Pi ta bere emaste Muniozguren'daŕ Pantzeske'k, alabatxu baŕi bat ixan dabe. Ugutzakeran Miren Begoñe euzkel-ixen politak ipiñi dautsoez. Ondo aurkitzen dira ama-alabak. Zorijonak.

ELEIZKIXUNAK.—Igaro zan igandian ospatu zan Josu-Biotza'ren ileroko jaya. Baŕa batera egin, zirean Joseba deunaren saspi igandiak eta garixumako gurutze ta eleizkixunak be.

—Barikuban asiko da pantzeskaŕen lekaretxian, iru-uŕena. IBAI-GANE.

LAZKANO

ERIOTZA.—Ikuŕton deunak, eta Doipuruaren onespena aŕtuta, bere biziko 85 uŕtekin il da, Amiano'taŕ Imanole, amonatxo atsegingaŕia. Nere samin-aguŕa bere seme alaba, eta gañerantzeko guziai (Goyan bego).

GUDARITZATIK.—Zoŕ gabeko moŕontzan uŕte bete Larache'n (Apiŕka) igaro ondoren etxeratu da, Garin'daŕ Mikel abeŕkidea. ¡Ongi etoŕi!

LEKAIME.—Madrid'eko "Maternidad" deitzen zayon lekaimetxera, Jaunak deitu dio, Lasa'taŕ Karmele Josebe gure sendagile jaunaren aŕebari. ¡Zorionak Karmeilde! eta ongi erantzun. Jaunaren deyari, Euzkadi gaitik eŕegutuaz.

UŔTE-UŔENA.—Irizaŕ'taŕ Mikel (Goyan bego) Beasain'go "Igaŕtzu" eŕotako, nagusie izan zanaren uŕte uŕenako jaupa, juan dan igandean eman zuten, gure eleiz nagusian.

ARETO BAT.—Eleiz-atzean, pelota-toki ta guzi dituala "cine,,'k eta antzeŕkiak egiteko areto koxkoŕ bat egindute. Entzun degunez lendabiziko antzeŕkia, jaŕaila'ren (abril) lendabiziko egunean botako dute, gure batzokiko abeŕtzaleak. Gai onetzaz, zeastasun guziakin jaŕdungo gera bere garayean.

LUGIÑAK.—Eguraldi ona ikustean, baseŕitaŕ edo lugiñak, gogoŕ ekin diote, euren soroetako lanetan.

ELEIZKIZUNAK. — Uŕtero lez, eleiz nagusian iluntzeko sei ta eŕdietan egiten asi dira gurutze bideak. Iñoŕ al dala, eleizkizun oyeta juan gabe ez gelditu.

EZKONTZA.—Epaila'ren (marzo) lendabiziko egunean ezkonduko da, Iraola'taŕ Augustine, "Kampaindegi" basetxeko neskatil jatoŕa, Oŕdizia'ko, Ituŕioz'taŕ Estanislao, mutil gaste arekin. Zorionak auŕez.

¡Lazkao'taŕ abeŕtzalea!, erabili euzkerea, eta irakuŕi euzko - izpaŕingiak, orduan izango zera egiazko abeŕtzalea ta...

IRAMENDI.

ZARAUTZ

AGUŔ IRAKUŔLE.—"Basaŕi" adizkideak egin zuan deyari erantzun nairik, ona emen ni noizian bein izpar banaka batzuk bialtzeko gertu. Badakit ez naizela gauza lan aundirik egiteko, baña pixkat bada ere egiteko asmoa artu det, baldin "Lauaxeta" jaunak nere idazki kazkaŕei leku ematen badio, berak ain egoki zuzentzen duan Euzkal-Oŕian.

Azketsi bada egin ditudan eta egingo ditudan utsegite gustiak.

ANTZEŔKI-JAYAK.—Lengo igandean, iragaŕita bezela, egin zan antzerki jai edeŕa E. A.-B.'n, bere aretoa abeŕtzalez beteta. Lenbizi zarauntaŕ oleŕkari gorengo *Lizardi* zanak euzkeraz tajututako "Bi aizpak" antzerki polita antzeztu zuten, danak oso ondo egonik, baña batez-ere bi aizpena egin zuten Arantzazu ta Eŕomane andereñoak.

Ondoren Euzkaltzaleak saritutako "Urteuŕena" bakaŕ-izketa esan zuan Ilaŕamendi'taŕ Kostantiñe andereñoak. Onek ere oso ederki.

Azkenez Iruretagoyena apaiz jaun euzkaltzaleak euzkeratutako "Maite, beartsua" deritzayon eresantzerkitxoa. Ain ederki antzeztu zuten au ere, bigaŕen aldiz abestu bear izan zuten, bigaŕen ageŕaldia Izeta'taŕ Maren, eta Martiarena mutikoak, aretoa betetzen zuan osteak txalo ugariz eskatu zualako. Iruretagoyena'taŕ Danel gasteak ere erakutsi zuan bere abots edeŕa. Gastetxoak ere oso ederki.

Antzezlari gustiak txalo ugariak entzun zituzten.

Zorionak.

卐 卐 卐

Euzkel-idazle ta abeŕtzale sutsu Agiŕezabal'daŕ Alberta'k oraintsu datzu duan "¡Ama!" dertzayon antzerki aberkoia datoŕen igandean antzeztuko da lenengoz. Leŕo auen bidez zoriontzen det bere egile, ene adizkide Alberta.

Antzerki onetzaz gañera Laborda Jauna ta Zabalbeaskoa andereñoak abesti ostitsuak abestuko dituzte, Olano'taŕ Doneka'k pianoan laguntduaz. Baŕena'taŕ Arantzazu andereñoak olerki edeŕak oguziko ditu berak bakaŕik dakin eran. Kutza ... bat soskeŕatuko da.

Agerkaya gertutzen danean, izpaŕingi ontan bertan azalduko da (J. L.).

ZABALA.

Joyería-Platería-Relojería
CONSTRUCCION Y REFORMA DE ALHAJAS
Legazpi, 10 — DONOSTIA

ARIETA BITXIZALE

Bitxitegia-Zil'artegia-Gabeukaztegia
BITXIAK EGIN ETA BERRITZEN DITU
Urritizkiña, 13.777

Aranburu'tar R.
AZAL ETA TXIZ-BIDIAK
Fueros, 5, 3.º DONOSTIA

Artua eta babia txikitutzeko makiñak;
Txomin Olano'k
Saltzen ditu, merke
Plaza de las Escuelas, 10 g'n - Donostia